6-2-99

ప్రధానం

కార్మికసంఘాలు ఏం కోరుకుంటున్నాయి?

బాలగోపాల్

రెండవ జాతీయ లేబర్ కమిషన్‌ను ఏర్పాటు చేయడం ద్వారా ప్రభుత్వం దేనిని చట్టబద్ధం చేయదలచుకుందో తెలీదుగానీ, కార్మిక చట్టాలలో మార్పులంటూ తీసుకొచ్చేటట్టయితే ఎటువంటి మార్పులొస్తే కార్మికులకు మేలు జరుగుతుందనే విషయంలో కార్మికులకూ, కార్మిక సంఘాలకూ కొన్ని అభిప్రాయాలున్నాయి. ఇవి ఈ రోజు కొత్తగా పుట్టిన అభిప్రాయాలు కావు. కార్మిక సంఘాలు వీటి గురించి చాలా కాలంగా ఆందోళన చేస్తున్నాయి. వీటిలో ఏవైనా రెండవ జాతీయ లేబర్ కమిషన్‌కు ప్రభుత్వం రూపొందించే 'టరమ్స్ ఆఫ్ రెఫరెన్స్' లో చోటు చేసుకుంటాయో లేదో చూడాలి.

ఉదాహరణకు కార్మిక చట్టాలలో కొన్ని చర్యలు నేరాలుగా గుర్తించబడ్డాయి. వాటిని అతిక్రమించిన యజమానులు శిక్షార్హులని చట్టం అంటుంది. అయితే యాజమాన్యం ఆ నేరానికి పాల్పడినప్పుడు వారిపైన కేసు పెట్టే అధికారం కార్మికులకుండదు. కార్మికులు ప్రభుత్వ కార్మిక శాఖ అధికారులకు ఫిర్యాదు చేసుకోవాలి. కేసు పెట్టే అధికారం ఉండేది ఆ ప్రభుత్వ అధికార్లకే. లేదా (కొన్ని చట్టాలలో) కార్మిక శాఖ అధికార్ల అనుమతి తీసుకుని కార్మికులు కేసు పెట్టవచ్చు.

ఇదెందుకవసరం? నిజానికి ఎవరో ఒకరు కోర్టులో ఫిర్యాదు నమోదు చేయవలసిన అవసరం మాత్రం ఎందుకుండాలి? ఒక దొంగతనం జరిగితే, ఒక హత్య జరిగితే, ఒక రేప్ జరిగితే ఎవరూ కోర్టుకు పోయి ఫిర్యాదు నమోదు చేయనక్కరలేదు. పోలీసులకు ఏ రూపకంగా సమాచారం తెలిసినా వాళ్ళే కేసు నమోదు చేస్తారు. వీటిని కాగ్నైజబుల్ నేరాలు అంటారు. పరిశ్రమల యజమానులు కార్మిక చట్టాలను అతిక్రమించడం కూడా కాగ్నైజబుల్ నేరం ఎందుకు కాకూడదు? వెయ్యో రెండువేలో దొంగిలిస్తే అది కాగ్నైజబుల్ నేరం అవుతుందిగానీ కార్మికుల ప్రావిడెంట్ ఫండ్ అయిదు లక్షలు ప్రభుత్వం దగ్గర జమ చేయకుండా దిగమింగితే అది కాగ్నైజబుల్ నేరం ఎందుకు కాదు?

పోనీ ఫిర్యాదు మీదనే కోర్టు ఈ కేసులు చేపట్టాలన్న నియమం పెట్టినా —ఆ ఫిర్యాదు చేసే అధికారం నేరుగా కార్మికులకే ఎందుకివ్వకూడదు? ప్రభుత్వ కార్మిక శాఖ ద్వారా ఎందుకు రావాలి? దీని పర్యవసానం ఏమిటంటే కార్మికులు 'అయ్యా కేసు పెట్టండి' అని అసిస్టెంట్ లేబర్ కమిషనర్‌ను, వారి పై అధికారులనూ అడుక్కోవాలి. లేదా కనీసం కేసు పెట్టడానికి మాకు అనుమతి ఇవ్వండి అని అడుక్కోవాలి. ఆ అధికారులు సులభంగా స్పందించరు. దీనికి అవినీతి ఒక కారణం. కానీ అవినీతి లేనిచోట కూడా 'ప్రతి చిన్న విషయానికీ కేసులేం పెడతాం —ఏదో నచ్చజెప్పి సర్దుబాటు చేస్తే సరిపోతుంది' అనే ఉదాసీన వైఖరి ఉంటుంది. నిజానికి అది చిన్న విషయం కాకపోవచ్చు. మన వ్యక్తిగత సమస్యే అయితే అంతకంటేచాలా చిన్న విషయాలలో కూడా మనం పోలీస్ స్టేషన్‌కూ, కోర్టుకూ పోతుండవచ్చు. కానీ ఫ్యాక్టరీల బాగోగులు 'దేశ ప్రగతి' తో సమానం కాబట్టి ఫ్యాక్టరీ యజమానులను ఇబ్బంది పెట్టే చర్యలు చేపట్టాలంటే అధికార్లకు సులభంగా మనస్కరించదు. దీనికి అవినీతి కూడా తోడవుతుందని వేరే చెప్పనవసరంలేదు. అధికార్లకు 'ప్రభుత్వం' ఇచ్చే జీతాలకూ కంపెనీల యజమానులు ఇవ్వగల ముడుపులకూ పోలికే లేదు.

అందువల్ల యాజమాన్యాల చట్ట విరుద్ధ చర్యల మీద కేసులు పెట్టడం సులభంగా జరగదు. బలమైన యూనియన్ ఉండి లేబర్ డిపార్ట్‌మెంట్ పైన ఒత్తిడి పెట్టగలిగితే కొంత మేరకు జరుగుతుందిగానీ లేకపోతే పెట్టుబడిదార్ల నేరాలు యధేచ్ఛగా సాగుతుంటాయి. దీనిని సవరించి కార్మికులకే కేసు పెట్టే అధికారం నేరుగా ఇవ్వాలని కార్మిక ఉద్యమం చాలా కాలంగా అడుగుతున్నది. దీనికొక లేబర్ కమిషన్ అక్కరలేదు. లేబర్ కమిషన్ సలహాలు అక్కరలేదు. ప్రభుత్వమే చేయొచ్చు.

అయినప్పటికీ ఒక లేబర్ కమిషన్‌ను నెలకొల్పారు కాబట్టి దాని అజెండాలో ఈ అంశాన్ని పరిశీలన కోసం చేరుస్తారా? లేకపోతే కార్మికులు లేబర్ శాఖ అధికార్ల వెంటబడి వెంటబడి కొన్నాళ్ళకు 'లిమిటేషన్' దాటిపోయిందని ఊరుకునే పరిస్థితే ఎప్పటికీ కొనసాగుతుందా?

ఒక మేజిస్ట్రేట్ ఇంట్లో దొంగతనం జరిగితే ఆ కేసు ఆ మేజిస్ట్రేట్ వద్దకే వస్తే 'దొంగతనం జరిగింది మీ ఇంట్లోనే కాబట్టి మీరే కేసు విచారిస్తే నాకు న్యాయం జరగదు' అని ముద్దాయి ఆ కేసును వేరొకరి వద్దకు బదలీ చేయించుకునే అవకాశం ఉంది. కానీ ఒక ఫ్యాక్టరీలో కార్మికులు క్రమశిక్షణకు వ్యతిరేకంగా వ్యవహరించారన్న ఫిర్యాదు వస్తే దానిపైన ప్రాథమిక విచారణ జరిపేది ఫ్యాక్టరీ యాజమాన్యమే. విచారణ జరిపి వారే క్రమశిక్షణ చర్య తీసుకుంటారు. ఆపైన అది న్యాయమా? అన్యాయమా? అని తేల్చడానికి కార్మికులు లేబర్ కోర్టుకు పోవచ్చు కానీ మొదటి విచారణ జరిపేదీ, చర్య తీసుకునేదీ యాజమాన్యమే. ఇది కేవలం ఫ్యాక్టరీలలోనే కాదు —'క్రమశిక్షణ ఉల్లంఘన' విషయంలో అన్ని సంస్థలలోనూ ఇదే జరుగుతుంది. దీనికొక స్వతంత్ర యంత్రాంగం ఉండాలని కార్మికులూ, ఉద్యోగులూ చాలా కాలంగా కోరుకుంటున్నారు. న్యాయ నిర్ణేతలకు స్వతంత్ర ప్రతిపత్తి ఉండాలన్న కోరికలో తప్పుపట్టగల విషయమేమీలేదు. కాబట్టి ఈ విషయాన్ని లేబర్ కమిషన్ పరిశీలన కోసం నివేదిస్తారా?

పరిశ్రమలలో తలెత్తే వివాదాల పరిష్కారం కోసం సమర్థమైన యంత్రాంగం లేకపోవడం వల్ల కార్మికులు చాలా నష్టపోతున్నారు. దీనికి కార్మిక సంఘాలు ఒక పరిష్కారం సూచిస్తున్నాయి. ప్రతి సంస్థలోనూ కార్మికుల తరఫున పరిష్కార చర్చలలో పాల్గొనే అర్హత గల 'బార్గెయినింగ్ ఏజెంట్' ను రహస్యబ్యాలెట్ ద్వారా గుర్తించాలనీ, వారితో యాజమాన్యం తప్పనిసరిగా సంప్రతింపు చర్చలలో పాల్గొనాలనీ, యాజమాన్యంఅహేతుకంగా చర్చలలో పాల్గొనడానికి నిరాకరించినా, సరయిన కారణంలేకుండా ఒప్పందానికి రావడానికి నిరాకించినా సమ్మె చేసే హక్కు కార్మికులకు ఉండాలనీ కార్మిక సంఘాలు డిమాండ్ చేస్తున్నాయి. అయితే కార్మికుల ప్రతినిధి అహేతుకంగా ఒప్పందానికి రావడానికి నిరాకరిస్తే తమకు లాకౌట్ చేసే అధికారం ఉండాలని కూడా యాజమాన్యాలు అనవచ్చు. బహుశా, ఇరువర్గాల ప్రవర్తనలోని అహేతుకతను, వారి పరిస్థితులలో ఉన్న అసమానతను దృష్టిలో పెట్టుకుని, నిర్ణయించడానికి ఒక పారిశ్రామిక న్యాయస్థానం అవసరం అవుతుందేమో . అదెట్లాగున్నా మెజారిటీ కార్మికుల (రహస్య బ్యాలెట్ ద్వారా నిర్ణయించిన) ప్రతినిధికీ, యాజమాన్యానికీ మధ్య జరిగే సంప్రతింపు చర్చల ద్వారానే పారిశ్రామిక వివాదాలు పరిష్కారం కావాలన్న ఒత్తిడి పెట్టే యంత్రాంగాన్ని రూపొందించి సమ్మె హక్కును అందులో భాగంగా ఒక అవసరమయిన హక్కుగా అర్థం చేసుకున్నప్పుడే పారిశ్రామిక వివాదాలు సత్వరంగానూ, కొంతవరకయినా న్యాయంగానూ పరిష్కాం అయ్యే అవకాశం ఉంటుందని కార్మిక సంఘాలు చాలా కాలంగా అంటున్నాయి.

మన దేశంలో ప్రస్తుతం అటువంటి యంత్రాంగం ఏదీ లేదు. మెజారిటీ కార్మికుల ప్రతినిధిని రహస్య బ్యాలెట్ ద్వారా నిర్ణయించాలన్న ప్రతిపాదనకు ప్రభుత్వం సుముఖంగా లేదు. కొన్నిచోట్ల సభ్యత్వ జాబితాలను బట్టి నిర్ణయిస్తారు. ఎక్కువ భాగం ఏ నిర్ణయమూ చేయరు. యజమానులు ఎవరితో పడితే వారితో ఒప్పందాలు చేసుకుంటారు. అసలు సంప్రతింపుల ద్వారా ఒప్పందాలు చేసుకోవాలన్న నియమం చట్టంలో లేదు కాబట్టి కార్మిక సంఘాలు ఎంతగా మొత్తుకున్నా యజమానులు చర్చలకు రారు. వారు చర్చలకు రాకపోతే సమ్మెచేయడం కార్మికుల హక్కుగా గుర్తింపు పొందలేదు.కార్మికులు ఏం చేయాలంటే కార్మిక శాఖకు ఫిర్యాదు చేసి రాజీ చర్చలు జరిపించమని కోరాలి. ఆ చర్చలు కార్మిక శాఖ అధికారులు నిర్వహిస్తారు. వీటికయినా యాజమాన్యం తప్పనిసరిగా హాజరు కావాలనీ, ఒప్పందం చేసుకోవాలనీ నియమమేదీ లేదు. వాళ్ళకు బుద్ధిపుడితే వస్తారు. లేకపోతే రారు. బుద్ధిపుడితే ఒప్పందం చేసుకుంటారు. లేకపోతే లేదు. కార్మిక శాఖ అధికారులు ఏమీచేయలేరు. (చేయగలిగి ఉన్నా చేయాలనుకోరనేది వేరే సంగతి). ఇంకా ఆ తర్వాత ప్రభుత్వం చిత్తగిస్తే వివాదం పారిశ్రామిక న్యాయస్థానాలలో పడుతుంది. అక్కడ సివిల్ వ్యాజ్యం నడిచినట్టు సంవత్సరాల తరబడి నడుస్తుంది. మధ్య మధ్యలో ఏవో సాంకేతిక కారణాలు చూపించి యజమానులు హైకోర్టుకు పోయి 'స్టే' ఆర్డర్లు తెచ్చుకుంటుంటారు. దీనిని ప్రోత్సహించవద్దని సుప్రీంకోర్టు మందలించినప్పటికీ హైకోర్టులు సమన్యాయం పేరిట ప్రోత్సహిస్తూనే ఉన్నాయి.

ఈ పరిస్థితిని ఇప్పటికైనా సవరించి సమర్థమైన వివాదాల పరిష్కార యంత్రాంగాన్ని రూపొందించమని లేబర్ కమిషన్‌ను కోరుతారా? మెజారిటీ కార్మికుల ప్రతినిధిగా గుర్తించిన యూనియన్‌తో లేక కమిటీతో యాజమాన్యాలు తప్పనిసరిగా సంప్రదింపుల ద్వారా ఒప్పందాలు చేసుకోవాలని నియమం పెట్టి అమలు చేయగల యంత్రాంగాన్ని సూచించమని కోరుతారా?

నష్టాల కారణంగాగానీ, వేరే ఏ కారణంగాగానీ ఒక ఫ్యాక్టరీ మూతపడిందనుకోండి. అందులో పనిచేసిన కార్మికులకు నష్ట పరిహారం, ఇతర బకాయిలు రావలసి ఉంటుంది. యాజమాన్యం చెల్లించలేక పోతే ఫ్యాక్టరీ ఆస్తుల నుండి తీసుకోవలసి ఉంటుంది. కానీ ఇవే ఆస్తుల కోసం ఫ్యాక్టరీకి అప్పులిచ్చిన బ్యాంకులు, వాణిజ్య సంస్థలు, ఇతర వ్యక్తులు కూడా పోటీపడతారు. న్యాయంగానయితే కార్మికుల బకాయిలకు మొదటి ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలి. లేదా కనీసం ఇతరులతో సమానమైన ప్రాధాన్యత అయినా ఇవ్వాలి. కానీ ఎక్కువ భాగం కేసులలో కార్మికులకు అట్టడుగు ప్రాధాన్యత ఇస్తారు. సెక్యూరిటీ లేకుండా చేబదులు ఇచ్చిన అప్పులవాడి బకాయిలతో సమానంగా కార్మికుల బకాయిలను చూస్తారు. బ్యాంకులు, వాణిజ్య సంస్థల బకాయిలకు మొదటి ప్రాధాన్యత ఉంటుంది. దీనికి ఒకే ఒక మినహాయింపు కంపెనీల చట్టంలో ఉంది. ఫ్యాక్టరీ యాజమాన్యం కంపెనీగనుక అయినట్టయితే ఆ కంపెనీ చట్టం నిర్దేశించిన పద్ధతిలో మూతపడినట్టయితే అప్పుడు బకాయిల వసూళ్ళప్పుడు కార్మికులకు ఇతర బకాయిదార్లతో సమాన ప్రాధాన్యత లభిస్తుంది. అయితే బ్యాంకులు, వాణిజ్య సంస్థల బకాయిల వసూలు కోసం 1993 లో కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన కొత్త చట్టం కంపెనీల చట్టంలో ఉన్న ఈ సమాన ప్రతిపత్తిని కూడా కార్మికులకు లేకుండా చేసినట్టయింది.

ఇప్పటికయినా ఈ పరిస్థితిని సవరించి, ఒక సంస్థ కార్మికులకు ఇవ్వవలసిన మొత్తం ఇవ్వకుండా మూతపడినట్టయితే ఆ సంస్థ మిగిలించిన ఆస్తుల మీద ఇతర బకాయిదార్లందరికంటే ప్రధానమైన హక్కు లేదా కనీసం బ్యాంకులు, వాణిజ్య సంస్థలతో సమానమైన హక్కు, ఆ సంస్థ కార్మికులకు కల్పించే విధానాన్ని సూచించమని లేబర్ కమిషన్‌ను అడుగుతారా?

ప్రభుత్వం అనుమతి లేకుండా కార్మికులను తొలగించడానికి వీలులేదని చట్టం అంటుంది. అనుమతి లేకుండానే తొలగిస్తారు. తొలగించిన కార్మికులకు నష్ట పరిహారం ఇవ్వాలని చట్టం అంటుంది. ఇవ్వరు. కాంట్రాక్టు కార్మికులను నియమించడానికి లైసెన్సు పొందాలనీ, లైసెన్సు లేకుండా నియమించడానికీ వీలులేదనీ చట్టం అంటుంది. లైసెన్సు లేకుండానే నియమిస్తారు. ఫలానా పనికి ఫలానా మొత్తం కనీస వేతనం ఇవ్వాలనీ, అంతకంటే తక్కువ ఇస్తే నేరమనీ చట్టం అంటుంది. తక్కువే ఇస్తారు.

ఈ చట్ట విరుద్ధమైన ప్రవర్తనను కార్మిక శాఖ నిరోధించాలి. కానీ నిరోధించలేకపోతున్నది. నిరోధించడానికి కావలసిన అన్ని అధికారాలూ వారికి లేవు. ఉన్న అధికారాలు ఉపయోగించాలన్న ఆసక్తి తరచుగా ఉండదు. అనేక ఇతర జీవిత రంగాలలో నేరాలనూ — నేరస్థులనూ అరికట్టడానికి అట్టహాసంగా శ్రమించే రాజ్యాంగ యంత్రాంగం ఈ రంగంలో మాత్రం తనకు కావలసిన అధికారాలు సమకూర్చుకోలేదు. సమకూర్చుకున్నవి వినియోగించదు.

దీనిని సవరించకపోతే ఇన్ని చట్టాలుండీ కార్మికులకు దక్కగల భద్రత, హక్కులు, స్వల్పమే. మరి అందుకోసం కావలసిన సూచనలు చేయమని లేబర్ కమిషన్‌ను కేంద్ర ప్రభుత్వం కోరుతుందా?

ఇవీ, ఇటువంటివీ అనేక సవరణలూ — సంస్కరణలూ కార్మిక సంఘాలూ చాలా కాలంగా కోరుకుంటున్నాయి. 'ప్రస్తుత పరిస్థితులకు' అనుగుణంగా కార్మిక చట్టాలను మార్చాలన్న ప్రభుత్వ కాంక్ష దీనికి సమాధానం కాకపోగా ఇప్పటికే కార్మికులు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను మరింత పెంచే ప్రమాదం ఉంది. అందుకే రెండవ జాతీయ లేబర్ కమిషన్ అజెండా రూపకల్పనలోనే కార్మిక సంఘాలకు పాత్ర ఉండడం అవసరం. దానికోసం ఉద్యమించడం అవసరం.